

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Titulus VI. Qui Clerici, vel Voventes matrimonium contrahere possunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

difficultati, & post eos similiter Bulenger, *contra Casanbon. cap. 23. fol. 90.* ex quorum sententia dicendum est, negandam esse consequentiam; nam votum castitatis, quod B. Virgo Maria emisit, fuit factum sub conditione, nisi Deus aliud sibi placere revelasset: quare cum Deus, in cujus favorem emissum erat votum, revelasset per Angelum Beate Virginis, matrimonium esse celebraturam cum D. Josepho, ut constat *ex cap. 1. Lucae*, non peccavit contrahendo absque intentione & proposito in copulam quoad executionem, ut docent Paludanus, Capreolus & alii, quos laudat & sequitur Henriquez *lib. 11. de matrim. cap. 18.* Etiam responderi potest, quod quamvis votum Beate Virginis fuisset absolutum, non peccavit matrimonium contrahendo, quia divina revelatione sibi constitit, matrimonium non esse consummandum, quo casu cum non se exposuisset periculo peccandi, nec levem culpam admisit, ut docuerunt Bonacina *d. q. 2. de natura matrimonii. punct. 1. num. 10.* Layman *lib. 5. summe, tract. 10. cap. 1. num. 3.* nec obstat textus *in d. cap. commissum, de spons.* cujus veram interpretationem in ejus commentario adduxi.

Superiori assertioni opponi potest textus *in cap. quemadmodum, §. illud, de jurejurand.* ubi docetur, quod qui tempore contractus matrimonii juravit, se uxorem de adulterio nunquam accusaturum, licet, & validè illud contrahit, nec potest uxorem postea de adulterio accusare; ergo conditio non servandi fidem, matrimonio adjecta illud non vitiat. Agnoverunt ejus textus difficultatem P. Gregor. *lib. 2. part. tit. 1. cap. 5.* Anguianus *lib. 3. de legibus, cap. 21.* & alii in ejus commentario laudati, cum quibus dicendum est, quòd licet inter bona matrimonii fides enumeretur, non tamen ea conditio, ut si fides frangatur, non liceat accusare uxorem, repugnat substantiæ matrimonii, cum possit maritus non solum semel, verum sæpius remittere injuriam sibi factam, & recipere ipsam peccatricem, *cap. si vir 3. de adulterii;* unde dicta conditio tantum turpis est, & per consequens remittenda, ita ut non solum matrimonium subsistat, verum & possit maritus eam accusare, nisi jurejurando prædictam conditionem firmasset, quia tunc civiliter ipsam accusare non potest, ut in eo textu latius probavi.

13.
Exponitur
cap. quem-
admodum,
§. illud de
jurejur.

TITULUS VI.

Qui Clerici, vel Voventes matrimonium contrahere possunt.

CAPUT I.

Alexander III. (a) *Rhemensi Archiepiscopo.*

DE Diacono verò, qui in Sabbatho sancto quemadmodum Diaconum vulneravit, & mulierem uxoris nomine (b) accepit, hoc tuæ prudentiæ duximus respondendum, quod si contrito, & humiliato animo ad Ecclesiam redire voluerit, dimissâ istâ quam in uxorem accepit, cum non possit, sicut nosti, contrahere matrimonium, ipsum debes recipere, & (c) absolvere à sententia excommunicationis, quam pro violenta injectione manuum noscitur incurrisse; & injunctâ sibi pœnitentiâ de utroque excessu, post peractam pœnitentiam poteris ei diaconatus officium reddere, & (d) dispensativè, si perfectæ vitæ & conversationis fuerit, in presbyterum ordinare. (e) Subdiaconos autem, sive hominem interfecerint, sive non, matrimonium non posse contrahere, sacrorum canonum censura demonstrat.

NOTÆ.

1. (a) *Rhemensi.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 1.* post Concilium autem Lateran. *p. 26. cap. 20. & 21. & p. 19. cap. 12.* legitur, *Cenomanensi;* quæ incriptio si retineatur, in præsentem refertur pars textus *in cap. 1. de cleric. peregrinis, cap. 9. de cohabit. clericor. & ex principio hujus textus facillè constat, in eo referri secundam partem alicujus Decretalis.*
2. (b) *Accepit.*] Quo factò non sit bigamus, licet pœnis bigamorum puniatur, ut probavi *in cap. 3. de bigamis non ordin.*
3. (c) *Absolvere.*] Autoritate videlicet Pontificis; nam si gravis fuerat percussio, absolutio spectabat ad Romanum Pontificem, juxta tradita suprâ *in cap. sacris, de his quæ vi, cap. 3. de sentent. excomm.*
4. (d) *Dispensativè.*] Nam contrahendo matrimonium irregularis factus fuit, ut probavi *in d. cap. 3. de bigamis.*
5. (e) *Subdiaconos.*] Ut probavi *in can. 33. Concil. Illiber. & à quo tempore gradus hic sacer sit, habeatque votum castitatis annexum, exposui in cap. à multis, de arate, & qualitate.*

CAPUT

CAPUT II.

Idem (a) *Cenomanensi Episcopo.*

EX litterarum tuarum tenore percepimus, quod lator presentium in Subdiaconatus officio constitutus, quandam sibi in conjugem copulavit. Unde tu, sicut vir providus, & discretus, ipsum eandem, quam in uxorem duxerat, (b) abjurare fecisti; super quo facto prudentiam tuam in Domino commendamus, per presentia tibi scripta mandantes, quatenus si ad canonicum, vel monasticum ordinem transire voluerit, post septennem (c) poenitentiam laudabiliter in claustris peractam, si tibi, vel successori tuo idoneum visum fuerit, eum ad majores Ordines promoveri concedas. Quod si ad religionem se conferre noluerit, eum in subdiaconatu ministrare, neque ad superiores permittas ordines promoveri. In minoribus tamen ordinibus poterit ministrare.

NOTÆ.

1. (a) *Cenomanensi.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 2.* & post Concil. Lateran. p. 50. *cap. 59.* De diocesi Cenomanensi nonnulla adduxi in c. 54. *de electione.*
(b) *Abjurare.* Id est cum juramento dimitte-

re, & renuntiare, ut probavi in *cap. 4. de rescriptis.*

(c) *Poenitentiam.*] De poenis clericorum, qui in sacris ordinibus constituti, matrimonium contraxerunt, egi in *cap. 6. de cleric. conjug.* & quæ spectant ad eorum matrimonium, adduxi late in *cap. 1. de clericis conjugatis.*

2.

CAPUT III.

Idem (a) *Uvigorn. Episcopo.*

MEMINIMUS nos ex parte tua, questionem hujusmodi audivisse, scilicet utrum illi, qui se ad religionem coram Episcopo devoverint transuros, & habitum religionis suscipiunt, si postmodum uxores duxerint, cogendi sint eas dimittere; & ad (b) Ecclesiam, cui se contulerint, redire? Super hoc utique duximus respondendum, quod si quisquam qui se religioni devoverit, & habitu suscepto professionem fecerit, & postmodum aliquam sibi copulaverit, est ab ea cogendus recedere, & ad eam, cui se contulerit, Ecclesiam sine contradictione transire. Verum si habitum non suscepit, nec professionem, sed votum solummodo fecit, & se ad religionem transurum promisit, licet postea matrimonium contraxerit, non est ad Ecclesiam cogendus transire, & matrimonii votum rescindere.

NOTÆ.

1. (a) *Uvigorn.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 6.* & alias partes hujus Decretalis congesti in *cap. meminimus, de appel.*
2. (b) *Ad Ecclesiam se contulit.*] Ex his verbis

facile colligitur, in presenti agi de Canonico regulari vitam regularem professo, qui forsitan canonicus erat ipsius Ecclesie Wigorniensis, quæ olim erat Canonicorum regularium, ut refert Pennotus *lib. 2. Canonic. Regul. cap. 37.* & ita Episcopus Wigorniensis de Canonico propriae Ecclesie forsitan consuluit ipsum Alexandrum III.

CAPUT IV.

Idem (a) *Lucensi Episcopo.*

CONSULUIT nos dilectio tua, quid faciendum sit de nobili muliere, quæ post mortem mariti, vestibus pretiosis abjectis, mutavit habitum, & de manu (b) presbyteri (c) velamen assumpsit, sed non renuntiavit propriis, nec intravit claustra, nec in manus alicujus Episcopi, Abbatis, vel Abbatisse, aut super altare (d) professæ est, vel obedientiam (e) promisit; postmodum verò anno elapso, cum multorum inquietudines ferre non posset, & lapsus incontinentiæ formidaret, abjecto religionis ha-

bitu cuidam nobili solemniter, ac per licentiam Ecclesiæ nupsit. Super hoc itaque consultationi tuæ taliter respondemus, quod sicut simplex votum matrimonium impedit contrahendum, & non dirimit contractum; ita sine professione habitus susceptus, ne contrahatur, impedit; sed consummatum nequaquam dissolvit. De cætero noveris, quod Diaconus, quem literatum, & honestate præditum asseris, qui homicidii causam dedisse videtur, sicut ex tenore tuarum literarum perpendimus, non est ad sacerdotium promovendus.

NOTÆ.

1. (a) **L** *Uocensi.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. ul. cap. 7. & post Concil. Lateran. p. 45. cap. 4. Lucensis civitas nobilis est Regni Galliciæ, sita ad ripas amnis Minii: colonia fuit Romanorum cum conventu juridico, & declinante Imperio Romano, & irrumpentibus in Hispaniam Gothorum populis, Svevi sedem in ea posuerunt: habet Ecclesiam Cathedralē, ubi perpetuò patet sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum, ut refert Agidius Gonzalez in theatro ipsius Ecclesiæ, Roderico ejus Præfuli missa est præiens epistola.
2. (b) *Presbyteri.*] Qui velum hoc sacris virginibus dare solebant: Optatus Milevit. lib. 2. de schismate Donatist. ibi: Memoratus Felix inter crimina, & facinora sua nefanda, ab eo comprehensâ puellâ, cui mitram ipse imposuerat, à qua Pater paulo ante vocabatur, nefarie incestare minime dubitaverit. Ubi mitram pro tegumento capitis, quo ascetrix in Africa utebantur, exponit Meril. lib. 3. observ. cap. 40.
3. (c) *Velamen.*] De quo velamine latè egi in cap. vidua, de regul.
4. (d) *Super altare.*] Juxta ritum quem illustravi in cap. 2. de consuet. acceptante tamen eo, qui potestatem habet velum imponendi, & admittendi ad professionem; ut exponit Avendanno de metu lib. 2. cap. 10. num. 10. Illud notandum est, viduas tempore professionis velum propriâ manu olim ab altare assumpsisse, cap. de votis, s. viduis, cap. viduas, cap. ultim. 20. q. 1. cap. viduas, cap. omnes, cap. vidua, 27. q. 1. Virgines verò de manu Episcopi, Abbatis, vel Presbyteri.
5. (e) *Promisit.*] Non tamen tale votum transacto anno, traditione, & consecratione solemnizatum fuit, ut in cap. insinuante, infra hoc titulo. Pro hujus textus interpretatione sciendum est, olim nonnullas virgines fuisse, quæ in propriis, seu paternis ædibus degentes, castitatis professionem ibi emittebant. Concil. Illiber. cap. 27. Carthag. 3. can. 33. D. Hieronym. epist. 16. & 44. D. Gregorius homil. 38. in Evang. & lib. 3. dial. cap. 14. Eugenius Papa epistol. Decretali, cap. 26.

Mulieres obtentu religionis velatae, aut in monasterio regulariter vivunt, aut in domibus suis susceptum habitum castè observent. Tolet. 10. can. 5. Parisiense sub Ludovic. lib. 1. capite 44. Aurelian. 5. can. 19. ubi moniales, quæ nubebant, puniuntur, & illæ, quæ in domibus propriis, tam puellæ, quàm viduæ, commutatis vestibus convertuntur. Concil. Mogunt. can. 21. Sozomenus lib. 9. c. 1. ubi agens de quatuor fororibus Theodosii Junioris, Pulcheria, Placilla, Arcadia, & Mariana, quæ in domo propria castitatem voverant, ait: *Ac primum virginitatem suam devovit, deinde & sorores suas ad idem vita institutum educavit.* Et differentiam earum, quæ in monasteriis debebant, & quæ cum parentibus in natali versabantur domo, agnovit Gregorius Nazianzenus carmin. 47. ad Hellenum.

Ac multa tales toto versantur in orbe,

Qualescumque Dei porrigit alma fides.

Pars animis paribus incensa cupidine regni,

Tecta eadem, & vite par genus inque colit.

Affidet infirmis pars altera paribus, aut cum

Errantibus in sancta virginitate manet.

Tales etiam fuerunt Marcella, & Sophronia, apud Hieronymum epistol. 16. Idem de sorore sua B. Marcellina, indicat D. Ambrosius epistol. 46. ad Siagrum: notarunt Baronius tom. 1. anno 57. num. 123. Pater Serlogus tom. 3. in Cantica, vestig. 30. cap. 4. sect. unic. Suarez tom. 3. de relig. lib. 8. cap. 7. n. 3. Filescus lib. 1. select. cap. 10. Lessius in peculiari opusculo de bono status castitatis in saculo, Yepes tom. 1. Chron. D. Benedicti, anno 576. Bellarm. lib. 1. de matr. cap. 21. & nos in can. 13. Concilii Illiber. quod tandem correctum fuit, & statutum, ut virgines, aut viduæ ad professionem castitatis non nisi in monasteriis admitterentur: Concil. Parisiense sub Ludovico Pio, can. 44. ibi: *Aut nubant, aut si potius Deo se sacrari exposulaverint, admoneantur, ut non in domibus propriis, sed in monasteriis, sub spiritalis matris regimine se serventur, ut subdam.* Notavit Cironius in cap. unic. de convers. conjug. in 5. collect. Unde juxta illum veterem morem accipiendus est præiens textus.

CAPUT V.

(a) Idem.

Veniens ad præsentiam nostram Marcus (b) eremita, suâ nobis assertionē proposuit, quod I. mulier cuidam viro absenti fide datâ se nupturam promissit; sed postmodum audiens plura de severitate & inhumanitate ipsius viri, ei nullâ ratione voluit copulari: cum itaque timeret, ne illi nubere cogereretur, in (c) manibus suis simpliciter continentiæ votum promissit, non tamen locum, aut vestem mutavit: quo audito prædictus vir aliam sibi copulavit, & ex ea prolem suscepit. Nos igitur itaque attendentes tutius esse, ut præfata mulier post fidem, & votum simplex obla-

obligatum, matrimonium contrahat, quàm fornicationis reatum incurrat, f. t. per A. f. m. si plura non processerint, nec vestem, aut locum mutavit, nec professionem fecit, prædictæ mulieri de fide mentita, & vota (d) violato congruam satisfactionem indices, & ei, cui vult, nubendi in Domino (c) licentiam tribuere non postponas.

NOTÆ.

1. (a) *Dem.*] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 2.* nullibi tamen exprimitur, cui rescribat Pontifex, licet cum Episcopo alloqui facili cognoscatur ex illis verbis, *fraternitati tue, quæ ex communi stylo competunt Episcopo, cap. quàm gravi, de crimine falsi: notarunt A. August. in præsent. Suarez tom. 3. de relig. lib. 9. cap. 11.*
2. (b) *Eremita.*] Forfan fratrum Ordinis D. Augustini, qui jam temporibus Alexandri III. sub certa regula vitam agebant, ut probat Marquez *in origine Eremit. cap. 2. & cap. 14. §. 8.* De Eremitis, & eorum statu egi in *cap. 2. de testam.*
3. (c) *Manibus suis.*] Manu videlicet Eremitæ, ut exponit Antonius August. *hic.*
- (d) *Voto violato.*] Antonius Augustinus in præsent. rectè notavit, congruentius legi posse, *voto prædicto non obstante.*
4. (e) *Licentiam tribuere.*] Ex hia verbis deducit Panormitanus in præsent. *num. 6.* in casu huius textus, seu in quolibet alio simili, posse Episcopum dispensare in simplici voto castitatis. Sed contraria sententia verior est, cum Episcopus non possit etiam jure antiquo dispensare in illis

tribus votis reservatis Romano Pontifici, castitatis videlicet, religionis, & peregrinationis in Terram sanctam, ut probarunt Azor *tom. 1. instit. lib. 11. cap. 19. q. 3.* Basil. *de matrim. lib. 8. cap. 8.* Suarez *tom. 3. de relig. lib. 9. cap. 11.* Nec contrarium probatur in præsent. textu; nam omnis variis interpretationibus, dicendum est, Pontificem ipsum in hoc casu immediatè dispensasse, ideoque ad Episcopum scripsisse, ut licentiam dare non dubitaret, id est non prohiberet talem sceminam nubere. Sic exponit Innocentius IV. illa verba, *non postponas.* id est, non prohibeas; quod non est intelligendum in sensu tantum permissivo, sed hoc in sensu, quod Papa dispensando tollit impedimentum, propter quod posset Episcopus tale matrimonium prohibere. Vel etiam dici potest, Alexandrum III. commississe facultatem dispensandi ipsi Episcopo, ut colligitur ex illis verbis, *Fraternitati tue per Apostolicam Sedem mandamus.* Unde si rectè perpendatur præsentis textus decisio, potius ex eo deducitur, Episcopum non posse dispensare in voto simplici castitatis, siquidem ideo consultus fuit Alex. III. qui immediatè, vel mediatè facultate concessâ Episcopo dispensavit, ut docuerunt Suarez *d. cap. 11. num. 7.* Barb. *in præsent.*

CAPUT VI.

(a) Cœlestinus III.

Rufus quidam, ut dicit, votum castitatis emittens, juravit se quandam ducturum postea in uxorem; unde à fraternitate tua requisitus, consultis viris prudentibus, arbitramur, quod cum simplex votum apud Dominum non minus obliget, quàm solenne, pro eo quod temerè juravit, poenitentiam agat, & votum, quod Deo fecit, studeat observare. Quod si posteaquàm huiusmodi præstitit juramentum, ad nuptias jam motu proprio convolasset, cum votum simplex contrahendum matrimonium impediatur, non tamen dirimat jam contractum, nihil ambiguitatis tua quaestio contineret.

NOTÆ.

1. (a) *Cœlestinus III.*] Ita etiam legitur in secunda collectione, *sub hoc titul. cap. 2.* ubi additur pars capituli *laudabilem*, ut cognoscatur, in

præsent. referri partem textus *in cap. laudabilem, de frigidis & malefic. & capituli laudabilem, ut lite pendunt. & capituli laudabilem, de convers. infid.* qui textus ad eandem epistolam spectant, ut notavi in *cap. 1. de except.*

CAPUT VII.

(a) Idem Ulysbulen. & Colimbrien. Episc.

Insinuante I. nobili muliere, nostro est Apostolatu referatum, quod dudum puella in annis (b) teneris constituta, M. Sanctii accepit in virum, qui ab inimicis crucis Christi fuit paulò post tempore interfectus, post cujus obitum à quibusdam (c) Curialibus fuit Regi (d) Legion. pro relictæ copula (e) supplicatum. Quod cum ad sanguineorum eius notitiam pervenisset, ut maritum acciperet, ei sub attestatione Regia suggererunt. Ipsa verò, quod tunc nollet nubere protestante, consilium accepit

cepit ab eis, quod votum emitteret castitatis: hoc autem in manibus ejusdam de (f) Fratribus sancti Augustini eo fecit adjecto (g) tenore, ut in domo propria cum omni sua substantia remaneret. Sanè in ejusdem Ordinis habitu biennio post remansit, licet id se invitam fecisse asserat, & coactam, tam metu Regio, quam parentum. Post hæc eidem Regi, quod fecerat, indicavit: quod approbans vetuit, ne quis eam nolente domum intraret ipsius, vel exinde aliquid asportaret. Interim verò tempore modico elabente, P. Curialis Regias litteras secum portans, & F. Fernandi, dictæ mulieris domum intrantes, ut ipse P. vi saltem eam duceret in uxorem, acceperunt ab ipsa quod si eam idem P. duceret in uxorem, ipsius manibus interiret. Post hæc verò dimissis domo, & omnibus quæ habebat, in domo ejusdam Judæi per tres, in Ecclesia verò Sanctæ Mariæ de Veiga per sex latuit septimanas, ira quod exinde propter necessitates humanas etiam egredi non auderet. Tandem se coactam videns, & omnibus destitutam, & attendens in omnibus, quod invita votum emisit, eo dimisso, de parentum consilio P. Michaëlis publicè fuit matrimonialiter copulata, de qua quatuor sustulit filios tempore procedente. Verùm quia salutem animæ desiderat omnibus anteferre, ac metuens quod hujusmodi conjunctio licita non existat, quid super his tenere debeat, edoceri responso nostro suppliciter postulavit. Nos ergo attendentes, quod in emissionem voti quod præcessit, nulla, modicave (h) coactio adfuisset, quam patientia & (i) perseverantia sequentis temporis penitus profugavit, & quod sequens conjunctio potius iniqua fuit, & violenter extorta, f. v. per A. s. m. quat. inquisitâ diligentius veritate, si præmissis veritas suffragatur, præfatam sceminam ad malè dimissum religionis habitum resumendum, & servandum quod vovit, monere ac inducere procuretis; & si opus fuerit, per censuras Ecclesiasticas coercere. Dat. Later. Kalend. Decembris.

NOTÆ.

1. a) **U** *Lysbulen.*] Ita etiam legitur in tertia collectione, *sub hoc titul. cap. unic.* & in epistolis Innocentii editis à Sirleto, *lib. 2. fol. 409.* ex quo registro ita restituo præsentem textum. Ulyssipo ab Ulyssæ ejus conditore ita dicta, seu Olyssipo, municipium erat olim civium Romanorum, cognominata *Felicias Julia*, teste Plinio: sita est in Lusitania, ad Tagi ripas, in promontorio magno, Olyssiponensi dicto. Cathedrali Ecclesia decorata fuit jam olim, & Emeriteni primò, postea Bracharensi Ecclesiæ parebat, donec Joannis I. Lusitanæ Regis tempore in Metropolitanam Ecclesiâ erecta fuit, ut refert Ludovicus Nonius *in sua Hispania, cap. 35.* Colimbra etiam vetus est Lusitanæ urbs, sita in loco amœnissimo, juxta Mundam amnem, celebris ob universalem Academiam, quæ ibi floret jam à temporibus Dionysii Regis, ex anno 1290. de qua plura Nonius ubi supra, *cap. 37.* Habet perantiquam Ecclesiam Cathedrali, cujus Prælato & Ulyssiponensi commissa fuit præsentis causæ cognitio, quia ambo reperiebantur in civitate Salmantina congregati cum aliis Prælati Lusitanæ, ad Concilium ibi celebrandum pro divortio faciendo inter Alfonso IX. Regem Legionensem, & Terasiam filiam Sancii I. Regis Lusitanæ, ut refert Ægidius Gonzalez *in histor. Salmantim. cap. 18.* non autem Innocentius eam delegavit Episcopo Salmantino, quia ex eo, quod non consenserat prædicto divortio à cæteris Episcopis in ea Synodo factò, excommunicatus erat, & absolutio reservata Romanæ Ecclesiæ fuerat, ut constat ex epistola 72. ipsius Innocentii III. missa Archiepiscopo Compoftel. hoc eodem anno 2. sui Pontificatus, ubi ita ait: *Si verò aliquis vestrum, fratres Episcopi, in hoc deliquit, excepto Salmantino, cujus correctionem Sedi Apostolica reservamus, tu frater Archiepiscope animadversione ipsum cano-*

nica non differas castigare. Casum tamen in præfenti textu relatum contigisse in nostra urbe Salmantina, colligitur primò ex eo, quia in textu sæpè sæpius dicitur, Regem Legionensem adhibitum fuisse, ut ex ejus rescripto mulier matrimonium contraheret, cum his temporibus Innocentii III per annos 1200. ad Regem, & regnum Legionis spectaret Salmantina: & si casus in præfenti decisus contigisset in Regno Lusitanæ, ad quid Rex Legionensis pro nuptiis ipsius mulieris extraneæ à Regno suo adiri debebat? Deinde, quia in hujus textus serie refertur, mulierem ipsam latuisse in Ecclesia D. Mariæ de Veiga, quæ est in ipsa urbe prope flumen Canonico-rum regularium, jam constructa per annos 1174. ut constat ex charta foundationis, quæ in ipso collegio aservatur; & etiam in ipsa civitate erant his temporibus Canonis regularis sub regula D. Augustini degentes, quæ & hodie eandem regulam servant, appellanturque vulgò Moniales S. Petri de las Duennas. Rursus id suadet ex eo, quia Innocentius III. ait mulierem ipsam latuisse in domo ejusdam Judæi, cum tunc in ipsa urbe plures essent, usquedum prædicatione D. Vincentii Ferrer. conversi, & baptizati fuerunt: quare non leviter his rationibus ductus credo casum in præfenti textu relatum, & decisum contigisse in nostra præclara urbe Salmantina.

(b) *Teneris.*] Post duodecimum tamen annum, juxta traditam c. 1. *de despons. impub.* nam ea ætas, quæ juventutem præcedit, dicitur tenera ætas. Cellus *sua Medic. lib. 2. cap. 7.*

(c) *Curialibus.*] Curiales dicuntur qui cum Imperatore in Curia morantur, *lib. 1. legum Neapolis. tit. 9. & 37. l. 19. tit. 4. lib. 5. Visigoth.* Alio nomine Aulici, de quibus Joannes Sarisburiensis scripsit librum, *de nugis Curialium.* Etiam accipiuntur aliquando pro Decurionibus. Isidor. *lib. 9. originum, cap. 4.* ibi: *Curiales, idem & Decuriones.* Et dicti Curiales, quia civilia munera

nera procarant, & exequentur. De his in *novel. Leonis & Majorani*, lib. 4. tit. 1. ibi: *Curiales nervos esse Republica, ac viscera civitatum, nullus ignorat.* Quorum cœtum recē appellavit antiquitas minore Senatū. Cassiodorus lib. 9. epist. 2. notavit Lindembrog. in *glossar.* verbo *Curialis*: & eorum officium admodū onerosum fuisse constat ex l. 7. *C. de Judais*,

(d) *Regi Legion.*] D. Alfonso videlicet IX.

(e) *Supplicatum.*] Rescripto Principis nuptiæ peti non possunt citra parentum, aut puellarum consensum; nam sua sponte matrimonia decurrere oportet, non Principis auctoritate extorqueri, l. 1. *C. si nupt. ex rescript.* in *Theodos.* & *Justin.* cap. nullus 36. q. 2. Concil. Paris. 3. can. 6. *Hæc universitas præcavere quoque debet, tam Sacerdotes, quam Principes, omnisque populus, ut nullus res alienas competere à Regis audeat potestate; nullus viduam, neque filiam alterius extra voluntatem, aut rapere præsumat, aut Regis beneficio astimet postulandum.* Aurel. 4. can. 22. Jure civili nonnullæ nuptiæ, aliàs non ita legitimæ, rescripto Principis impetrari poterant, ut cum tutore, l. *penult. C. de interdict. matrim.* cum ea, quæ impar erat dignitate, l. *ult. ff. de Senat. l. Imperialis 23. C. de nupt.* Qua de re extat formula apud Cassiodorum lib. 7. *formul.* 40. apud historicos mediæ ætatis sæpius legitimus nuptias ex rescripto, & licentia Principis celebratas, ut constat ex congestis ab Alteserra de *Duc.* lib. 3. cap. 1.

(f) *De fratribus S. Augustini.*] Idem Eremitis Sancti Augustini, exponit Marquez in *origine Eremit.* cap. 2. & cap. 14 §. 8. qui ex hoc textu intendit probare, ante Concil. Lateran. relatum in *cap. final. de relig. domibus*, fuisse jam in Ecclesia approbatam religionem Eremitarum D. Augustini. Sed Gabriel Pennotus lib. 2. *historia canonice regul.* cap. 57. accepit textum hunc de canonico regulari degente sub regula D. Augustini; cui libenter adhareo, ex proximè traditis: quia videlicet hoc tempore Innocentii III. jam Salmanticæ erat monasterium Canonicorum regularium in prædicta Ecclesia D. Mariæ de Veiga, & nunc sunt servantes regulam D. Augustini; non autem adhuc erant ibi Fratres D. Augustini, quorum monasterium constructum fuit sub titulo D. Gulielmi anno 1377. Unde cum eo tempore, quo præsens casus contigit, jam essent Salmanticæ canonici regulares servantes regulam D. Augustini, non malè verba relata accipi possunt cum Pennoto supra de Canonico regulari.

(g) *Adjecto tenore.*] Hæc verba difficillima visa sunt Interpretibus; nam cum inter vota substantialia religionis enumeretur paupertatis votum, *cap. cum ad monasterium, de statu monach.* conditio hæc adjecta contra substantiam ipsius professionis ipsam debebat vitari, juxta textum in *cap. final.* & ibi tradita, *de condit. appositis*, l. *servum*, §. 1. ff. *de usu & habit.* ubi Gloss. l. ubi donari, ff. *de donat. caus. mort. l. cum precario*, ff. *de precario*; probat Barbosa *voto 4. per totum*: & si ipsa professio nulla erat, ritè poterat hæc mulier matrimonium contrahere. Pro cuius difficultatis solutione varia adduxerunt Interpretes: aliqui affirmarunt in præsentis textu, conditionem adjectam fuisse manendi in domo cum propria substantia, non quoad proprietatem, & dominium, sed quoad usum; ita ut ex licentia Præ-

lati posset mulier retinere usum ipsarum, seu usufructum, ad nutum ipsius. Ita textum hunc accepit Glossa in præsentis, & in *cap. solet 32. q. 2.* Gloss. & Decius in *arbitent. ingressi*, *C. de Sacros. Ecclesiis*, Medrano *de consensu connub.* cap. 16. pluribus relatis Sanchez *de matrim.* lib. 5. *diff.* 9. num. 14. Garcia *de beneficiis* p. 7. cap. 10. num. 100. & alii relati à Barbosa *hic*, num. 3. Covarr. in 4. 2. p. cap. 3. §. 1. num. 19. Basil. lib. 3. *de matrim.* cap. 10. num. 10. Barb. *de jure Eccles.* lib. 1. cap. 42. num. 151. Sed hæc interpretatio facilè refellitur ex eo, quod conditio adjecta à nobili muliere in præsentis specie fuit, ut cum omni substantia in domo maneret; quo verbo non tam usus, quàm patrimonium, quoad dominium & proprietatem intelligitur, juxta illud Luca *cap. 15.* Et *divisit illis substantiam.* Unde verbum illud, non tam de usufructu, quàm de omnimoda proprietate accipiendum est, argumento legis 1. ff. *de usufructu*, l. 1. §. *generaliter*, ff. *de legat. præstand.* Alii affirmant, professionem in præsentis specie sustineri, quia non sub conditione, sed sub modo facta fuit, ideoque modum observari, salvâ ipsâ professione. Verum etiam hæc solutio convincitur, nam ut probavi in *cap. final. de condit. apposit.* sicut conditio repugnans substantiæ actus illam vitiat, ita & modus; quare nihil interest, an accipiamus textum hunc de modo, an de conditione. Iis rejectis solutionibus, Felicianus *de censibus* lib. 1. cap. 10. num. 27. existimat textum hunc non esse intelligendum de voto solenni religionis, sed de voto simplici castitatis. Unde cum voto simplici castitatis non repugnet proprium patrimonium retinere, ideo professio in præsentis casu sustineri potest. Sed hæc interpretatio facilè refellitur; tum quia post votum ipsum sequuta est immediatè habitus monastici susceptio, & gestatio per biennium, ibi: *Sane in ejusdem Ordinis habitu biennio post permansit.* Quæ omnia non votum castitatis simplex, sed solenne, cum professionis emissionem in religione important. Deinde quia Innocentius III. matrimonium post eà contractum irritum declaravit: sed votum castitatis solenne, non verò simplex, matrimonium irritat: ergo quia solenne emissum fuit. Durantius q. 8. Arellanus lib. 2. *singul. antinomia 2.* existimant professionem in præsentis factam vires habuisse, ipsam verò retentionem propriæ substantiæ nullius esse momenti; immò potuisse proprium Prælatum ea bona occupare, & distrahere juxta canonem 6. Synodi Constantinop. apud Balsamon. fol. 288. ubi ita PP. sanxerunt: *Si quis deprehensus fuerit possessionem aliquam, qua monasterio non adscripta fuerit, sibi privatum attribuere, & acquirendarum possessionum cupiditati servire, ea quidem ab Episcopo, seu Præfeto recipiantur, & in multorum presentia vendita, pauperibus & mendicis distribuantur; eum autem, qui eam possessionem, ut olim Ananias, surripere meditatatus est, ut olim Ananias, convenienti poenâ castigandum esse, sancta Synodus statuit.* Sed licet hæc interpretatio subtilis sit, convincitur tamen ex ea, quia si talis conditio retinendi proprium repugnat substantiæ professionis, ipsam professionem vitiat, non verò conditio vitiat, juxta legem *cum precario 12. ff. de precario*, ibi: *Sed nulla vis est hujus conventionis; & tradita supra in cap. final. de condit. apposit.* Deinde quia licet Innocentius III. ipsius conditionis mentionem fecisset, in causæ decisione nullo modo illam conditionem

tionem ut turpem improbavit; quare iis solutionibus omiſſis, & aliis adductis ex Zabarella, & Innocentio in praesenti, & à Barboſa, exiſtimo, textum hunc exaudiendum eſſe juxta morem antiquum, quem ſuprà retuli in cap. conſultuit, juxta quem olim plures virgines, & viduae profitebantur vitam religioſam in domo propria, tantum obedientiam, & caſtitem promittentes; quae vota omni tempore fuerunt eſſentialia religionis. Attamen nec propriis renunciabant nec monaſterium ingrediebantur, aut clauſuram profitebantur quia abdicatio honorum, & clauſura non erant olim ita ſubſtantia ſtatus religioſi, ac vota obedientiae, & caſtitem, ut probat Durantius ſuprà. Unde cum nobilis mulier, de qua in praesenti, non ingrederetur religionem, ſed in domo propria caſtitem, & obedientiam promitteret, potuit propriam ſubſtantiam, id eſt bona omnia, retinere, juxta ſtatum & conditionem earum, quae in domo propria religionem profitebantur, de quibus egi in d. cap. conſultuit, & in can. 13. Concil. Illiber.

(h) *Modica coactio.*] Quae non irritat votum, ſeu profeſſionem, juxta tradita in cap. 1. de his quae vi.

(i) *Perſeverantia.*] Per quam metus etiam gravis purgatur, ut probavi in d. cap. ad id 2. de ſponſal.

COMMENTARIUM.

7.
Concluſio
traditur
& probatur.

IN praesenti titulo agitur de illis, qui matrimonium contrahere non poſſunt, aut ob votum caſtitem implicitè emiſſum in ſuſceptione ſacrorum ordinum, de quibus egi in cap. 1. per totum, de clericis conjug. aut ob votum caſtitem expreſſè emiſſum in profeſſione monaſtica, tam à monachis, quam à monialibus, circa quas perſonas ſtatuitur, votum caſtitem ſolenne irritare matrimonium poſtea contractum; ſimplex verò illud impedire contrahendum, & ita quod monachi, ſeu moniales non poſſunt matrimonium contrahere; quod etiam probant textus in cap. Presbyteris 8. diſtinct. 27. cap. de his 5. 28. diſtinct. cap. 1. 20. q. 3. cap. impudicus 11. cap. ſi qua, cap. virginem, cap. monachus 32. cap. quotquot, cap. ut lex 40. & ſerè per totam 27. q. 1. Concil. Altiſſiod. can. 24. Non licet Abbati, nec monacho ad nuptias ambulare. Turon. 2. can. 16. Si qui in monaſterio converſi ſunt, aut converſi voluerint, non habeant libertatem evagandi, nec conjugem ducere. Tolet. 4. can. 51. Nonnulli monachorum egredientes à monaſterio, non ſolum ad ſaeculum revertuntur, ſed etiam uxores accipiunt; revocati in eodem monaſterio, à quo exierant, poenitentibus deputentur. Synodus Trullana can. 44. Monachus in fornicatione deprehenſus, vel uxorem ducere, fornicantium poenis juxta canones ſubjiciatur. D. Baſil. ad Amphilocho. epiſt. 2. cap. 6. ibi: Canonicoꝝ fornicatio pro matrimonio non reputetur, ſed eorum conjunctio omnino divellatur. Et epiſtola 3. cap. 60. Quae virginitatem profeſſa à voto ſuo ac profeſſione lapſa eſt, peccati adulterii tempus in ſua vita diſpenſatione complevit. Idem & in his, qui vitam monaſticam proſequebantur, & labuntur. Concil. Carthag. 4. can. 104. Tribur. can. 23. Illiberit. can. 13. Ancyranum can. 18. Arauſic. can. 2. quae & alia jura congeſſerunt Antonius Auguſtinus in epiſtom. jur. lib. 9. tit. 17. Crefpetius in ſumma, verbo Monachus, & Monialis. Illuſtrant

ultra congeſtos à Barboſa in praesenti, Ciron, ad tit. de ſtatu monach. Eſpenceus de voto con. tm. cap. 9. Loayſa in notis ad can. 28. Concil. Tolet. 4. Jodoc. Coccius lib. 4. theſaur. cap. 4. le Maistre lib. 4. de monach. cap. 3. Turrianus lib. 2. de votis monaſt. Diana p. 8. tract. 3. reſol. 100. Dartis ad 27. q. 1. Pamelius ad D. Cyprianum, epiſt. 62. Crefpetius in ſumma, verbo Monachus. Bellarminus tom. 1. controver. lib. 2. de monachis, cap. 24. Bulengerus diſtrib. 13. ad Caſaub. cap. 22. & 27. Michael Rouſſel. lib. 1. hiſtor. Pontif. juris. diſt. cap. 5. num. 2. Pamel. in not. ad epiſt. 62. D. Cypriani. Mendoza lib. 2. Concil. Illiber. cap. 20. Bayo Arroyo in repetit. ad textum in cap. 2. hoc titul. Baſil. de matrim. lib. 6. cap. 12. & lib. 7. cap. 1. & q. 3. ſchol. Vivar. lib. 2. de veteri monach. cap. 5. & 7. Cellotius de hierarch. lib. 9. cap. 13. §. 1. Arias à Meſa lib. 3. variar. cap. 36. D. Joannes Ochoa in repetit. ad hunc textum.

Sed pro dubitandi ratione in praesentem aſſertionem ita inſurgo: Ad effectum adimplendi promiſſionem, ſimplex votum non minus obligat voventem, quam ſolenne, cap. rurſus, qui clericus vel vot. nam inter ſimplex loquelam, & juramentum, quoad Deum nulla eſt differentia, cap. juramenti 22. q. 5. Igitur ſi votum ſolenne caſtitem impedit, & dirimit matrimonium, ſimiliter & ſimplex debet illud dirimere. Augetur hæc difficultas, nam votum ſimplex caſtitem dirimit ſponſalia poſt ipſum contracta: ergo etiam irritabit matrimonium. Augetur ſecundò, nam duae obligationes contrariae nequeunt ſimul eſſe; ſiquidem quae fortior eſt, extinguit debiliorem: ſed obligatio voti eſt fortior, quam obligatio matrimonii, cum illa fiat immediate Deo, hæc autem creaturis: ergo obligatio voti irritabit eam, quae ex matrimonio naſcitur, utpote debiliorem. Accedit tandem, nam vota ſimplicia in Societate Jeſu poſt biennium emiſſa, irritant matrimonium poſtea contractum, ut poſt Sanchez & alios probat Baſil. ubi ſuprà: ergo votum ſimplex irritat matrimonium.

Qua dubitandi ratione non obſtante vera eſt præſens aſſertio, pro cujus expoſitione ſciendum eſt, aliud eſſe votum ſimplex, aliud ſolenne, ut ſupponitur in cap. rurſus, hoc titul. cap. unco, de voto, lib. 6. & agnoverunt D. Aug. in c. nos novimus 17. q. 2. PP. Synodo Conſtantin. 1. can. 2. prout illos expendit I. Dartis ad Decretum 27. q. 1. Votum ſimplex eſt ſimplex promiſſio, ſine ulla ſui traditione, & ita inchoatio voti potius, quam votum perfectum, atque completum. Votum verò ſolenne eſt in ſuper ejus quod promittitur actualis traditio, ſolenniter facta, verbis ſolitatis, in manibus alicujus Prælati. Quod enim ſit certa verborum formula, dicitur fieri ſub ſolennitate verborum, & ſolenne, ſcilicet propter verba ſolennia, de quibus l. 23. ff. de manumiff. vindicta, ubi licet verba ſolennia non dicantur, uti dicta accipiuntur, & l. 1. C. de acceptilat. ubi acceptilatio dicitur fieri ſolennibus verbis, ut Theophilus ait in tit. quibus modis tol. oblig. vel dicuntur ſolennia propter formam aliquam ſervari ſolitam, quo modo in l. miles, §. cuidam, ff. ad l. jul. de adult. dicitur ſolennia accuſationis impleri, & in l. ſi quis, C. ad l. jul. de vi publ. ſolennia ſacra dicuntur, quae certis temporibus, anniſque fieri ſolent; & Arae ſolennes apud Virgil. lib. 1. Aeneid.

Solennes taurum ingentem mactabat ad Aras. Ubi notavit Servius. Unde ſolennia dicuntur verba

8.
Traditur
dubitandi
ratio.

9.
De voto
ſimplici &
ſolenni.

verba usitata, & pro more adhiberi solita in actibus legitimis, de quibus etiam mentio fit apud Ciceronem *pro domo sua*; & ita nos solenne votum accipimus, & explicamus ex jure civili, pro voto secundum certam formulam factio, seu emissio. Simplex verò votum accipimus pro simplici promissione, nullis solennibus verbis, aut coram Prælato facta, ut latius prosequuntur tam Theologi, quam Moralistæ de voto agentes.

10. *Traditur ratio decidendi.*
 Quibus suppositis apparet ratio decisiva prioris partis præsentis assertionis; ideo enim votum simplex impedit tantum matrimonium contrahendum, non verò irritat jam contractum, quia per votum simplex non fit traditio corporis, nec translatio domini in Deum, sicut per votum solenne, sed tantum fit nuda promissio: Ergo post votum simplex manet apud promittentem dominium sui corporis, quod possit per matrimonium in conjugem transferre, quamvis id faciendo peccet lethaliter, cum rem Deo promissam alteri det, & fidem Deo præstitam frangat. Unde etiam agnoscitur secundæ partis conclusio nis ratio; nam cum in voto solenni adfit perfecta traditio Deo facta, non potest quod non habet postea tradere conjugi per matrimonium: quare gravius peccat, qui votum solenne transgreditur, quam qui simplex; nam in violatione voti solennis adest duplex circumstantia peccati: prima infidelitas in revocando illud quod coram hominibus promissit, & solenniter adimplevit; & Ecclesia Dei nomine acceptavit, ut ait D. Thomas 2. 2. *quest. 186. art. 1. & 3. p. quest. 53. art. 1. & 2.* facit D. Basil. *ad Monach. epist. 183.* Vide ne si quod quibusdam pactus es, voveris custodire, qua Deo sub multis rebus pactus, atque professus es. Et *epist. 185.* Secunda, quia non solùm suæ promissioni contradicit, verum & furtum committit; siquidem dominium Deo traditum, alteri, id est conjugi, tradit. Nec obstat si dicas, æqualiter in simplici voto dari etiam traditionem ex parte voventis, & acceptationem Dei, & per consequens nullam differentiam dari inter votum simplex & solenne. Nam respondeo, in voto simplici Deum acceptare promissionem, ut promittens obstrictus maneat ad servandam fidem, licet ipse retineat dominium rei promissæ. Accedit, quod cum hujusmodi contractus perficiatur traditione & acceptatione humano modo facta, ad hoc ut humano modo fiat, opus est ut ipsi contrahentes humano more contrahant; hoc est sensibilibus verbis, aut signis. Ut igitur Deus more humano acceptet, necessarium est, ut id fiat mediante persona visibili, quæ suo nomine promissionem acceptet, ut contingit in voto solenni in manu Prælati emissio; nam præsentia, quam Deus habet in omnibus rebus, ratione suæ immensitatis, longè remota est à nostris sensibus; & hæc est ratio propter quam simplex promissio Deo facta non transit in pactum, sicut ea, quæ fit homini. Nec solum votum solenne irritat matrimonium postea celebratum, verum & illud contrahentes majorem excommunicationem incurrunt, *Clement. unic. de consang. & affinitat.* & aliis pœnis puniuntur, quas retuli in *canon. 13. Concil. Illiber. & amplius ut suspecti de fide puniuntur per Inquisitores hæreticæ pravitatis, & imposita abjuratione de levi, ad triremes damnantur. Farinac. de hæresi, questione 183. numero 70* Penna ad Ey-
 D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. IV.*

mericum, comment. 74. part. 2. directorii, Simanchas de Catholicis, p. 2. tit. 40. Arenas de offic. Inquisit. p. 2. tit. 17. §. 3. An verò solennitas voti castitatis, seu vis irritandi matrimonium proveniat à jure naturali, & divino, vel tantum ab ecclesiastico, disputant DD. supra laudati, & Basil. *dist. questione tertia scholast. per totam, & lib. 7. de marrimon. capite 122.* P. Serlogus *tom. 3. in Cantua, vestig. 28. sectio. unica.* & Cellotius *de hierar. libro nono, capite decimotertio, §. 2.* nervosè defendunt tantum jure ecclesiastico votum solenne castitatis irritare matrimonium à tempore Innocentii II. seu Synodi generalis sub eo celebratæ, de qua in *cap. ut lex 27. questione secunda.* Contrarium tamen, imò omni tempore matrimonium à monachis, & monialibus celebratum nullum fuisse, defendit Vivar. *de veteri monach. libro secundo, capite 5. & 6.* Sed jam sententiæ Basil. Legion. adhæret in *canon. 13. Concil. Illiber.* ubi probavi Pontificem posse dispensare in hoc voto solenni castitatis, expoluique textum in *cap. cum ad monasterium, de statu monach.*

Nec obstat dubitandi ratio, cui respondendum est, concessa majori in hoc sensu, videlicet quod utrumque votum, simplex & solenne obligat sub mortali, quamquam intra limites culpæ mortalis strictius obliget solenne votum, quam simplex; negando tamen consequentiam, quia quod votum dirimat, vel non matrimonium, non provenit ex majori, vel minori obligatione ad servandum votum, sed vel ex Ecclesiastica lege, quæ iustis de causis irritatur matrimonium contractum ab eo dumtaxat, qui votum solenne castitatis emisit; vel ex natura rei, quia scilicet in voto simplici non fit corporis traditio, quæ ex natura rei adversatur matrimonio postea contrahendo, sicut in voto solenni, ut supra dixi. Licet enim in voto simplici sit obligatio erga Deum æqualis, non tamen æqualis quantum ad impediendum matrimonium, ut rectè ait Cœlestinus in *cap. rursus, hoc titul.* sicut nullam vult Dominus differentiam inter juramentum & loquelam, ita ut æquè sit perfidus, qui mentitur post asseverationem simplicem, ac qui juraverat antè, *cap. juramenti 22. questione quinta:* tamen juramentum alios effectus habet, quos simplex loquela non obtinet, in sponsalibus scilicet, & matrimonio, ut probavi in *capite ex litteris, de sponsal.* Nec obstat primum augmentum ipsius difficultatis, nam negatur consequentia, discriminisque ratio ex eo provenit, quod per sponsalia obligatur promittens ad rem quam sine culpa implere non potest, & ideo talis promissio est nullius valoris, cum nemo ad illicitum teneatur, alias nec illicitum esset, nec illud faciendum peccaret. Per matrimonium verò, quamvis illud contrahens peccet lethaliter, tamen non obligatur ad rem illicitam; ideoque talis obligatio non est irrita ratione voti præcedentis. Nec obstat secundum augmentum ipsius difficultatis; nam respondetur negando majorem, quando videlicet obligationes sunt diversarum rationum; nam tunc quæ fortior est, solum suspendit usum alterius; unde in præsentis casu quamvis obligatio orta ex voto simplici, sit fortior ex parte ejus, cui fit, videlicet ex parte Dei, & ita suspendat usum juris & potestatis petendi debitum, quod ex matrimonio oritur; tamen ex

II.

Dissolvitur dubitandi ratio.

M parte

parte modi obligandi est debilior, cum per votum simplex tantum fiat promissio, & per matrimonium fiat integra & totalis traditio: quapropter quoad reddendum debitum obligatio orta ex matrimonio suspendit eam, quæ provenit ex voto. Nec obstat, quod expendebamus de votis simplicibus Patrum Societatis JESU, quia præfens assertio procedit jure communi attento, non verò ubi jus speciale viget, ut in hac præclara religione: nam in favorem ipsius Societatis Gregorius XIII. in sua Bulla edita anno 1584. quæ incipit, *Ascendente Domino*, jus commune corripuit, & specialiter constituit, ut vota illa simplicia irritarent matrimonium, & merito: nam similia vota religiosorum Societatis coram testibus, & magna cum deliberatione emittuntur, nempe post biennium probationis, & ipsi voventes ratione illorum statum sæcularem in regularem mutant, & novo ac speciali titulo scilicet Ecclesiæ ac Religioni subjiuntur, cujus ratione ab ea compelli possunt, ut votorum fidem servant, ut probant Sanchez de *marrimon. libro septimo, disp. 25. num. 15. & in summa lib. 5. cap. 1. Vazquez part. 2. quæst. 96. disp. 61. Otero divers. 99. part. 1. quæst. 9. num. 4. Henriquez lib. 12. summa, cap. 5. num. 5. Basil. ubi supra*: quæ omnia cessant in aliis votis simplicibus à secularibus extra religionem emissis; siquidem vota hæc frequenter privatim, & sine testibus, & absque magna deliberatione emittuntur, nec ratione illorum voventes statum mutant, nec magis Ecclesiæ subjiuntur, quam antea erant, siquidem ad voti observationem in foro judiciali ab ea cogi non possunt, sed solum per modum fraternæ correctionis.

12. *Explican-
dur san-
ctus Cyri-
anus, & E-
piphanius.* Sed hucusque tradita negare videntur D. Cyprianus epist. 62. ubi de virginibus agens ait: *Melius est ut nubant, quam in ignem delicias suas cadant.* Gelasius Papa in decreto de viduis proposito mutantibus, ubi ait: *Nos talibus nullum laqueum debemus injicere, sed adhortationes tantum præmissis, diviniq; pœnis judicii proponere, ut & nostra absolvetur conscientia, & earum pro se rationem reddat intentio.* D. Epiphanius heres. 61. in illis verbis: *Melius judicium, seu reprehensionem, quam condemnationem subire; qui enim ut ne apud homines confundantur, occultè scortantur, monastica vita, aut continentia sponcione, seu professione se apud Deum colligant, non apud homines, qui occulta novit, & omnem carnem, prout quisque peccavit, in adventu suo redarguit; melius itaque unum habere peccatum, non plura; melius à cursu lapsam palam sibi uxorem sumere, juxta legem; à virginitate diu penitentiam agere, & sic rursus ad Ecclesiam*

induci, velut male operatum, lapsum, fractum, indigentem obligatione, & non quovis die occultis jaculis sanciri ab improbitate quam diabolus infert. In quibus verbis aperte supponunt PP. matrimonium post votum solenne castitatis celebratum, validum esse: immò & suadent PP. ut votum emittentes castitatis potius nubant, quam in damnationem incidant, contra hucusque tradita. Pro quorum verborum expositione dicendum est, quòd cum olim vota ut plurimum fuissent simplicia, etiam earum virginum, quæ diu manserant in religione; nec ita professionis leges observatæ fuissent, uti post Innocentium secundum, cum est posita differentia inter votum simplex & solenne; ideò PP. juxta vetus illud jus asseruisse matrimonium, etsi illicite, valide tamen post votum castitatis celebrati, & docuisse, quòd melius fuisset antè nupsisse, quam vovisse; non autem, quòd melius sit nubere post votum. Etiam Cyprianus, & Gelasius accipi possunt de virginibus & viduis nullo voto castitatis adstrictis, sed tantum proposito, & statum violantibus; quas monent ut potius nubant, quam scortentur, ac publice, vel occultè mœchentur. Alia adducunt pro expositione D. Cypriani I. Dartsin d. 27. quæst. 1. Mendoza in d. canon. 13. Concil. Alibert.

13. *Expōnitur
D. Basilus
in can. 20.
& 50. ad
Amphilo-
chium.* Etiam supra traditæ assertioni aperte opponitur D. Basilus ad Amphiloc. can. 20. & 50. *Quæcumque mulieres virginitatem professæ sunt, deinde postea matrimonium maluerunt, non existimo eas oportere condemnari.* Ex quibus verbis aperte deducitur, voto solenni castitatis adstrictis licere matrimonium contrahere. Verum statim Sæctus semetipsum exponit, subdens: *Quæcumque enim dicit lex, iis dicit, qui sunt in lege. Quicumque autem jugum Christi nondum subierant, & nec Domini leges norant. Quare sunt ab Ecclesia cum omnibus suscipiende, & propter hoc habent remissionem ex fide in Christum: & omnino quæ in catechumensica, seu qua inicitur vita, sunt, in judicium non vocantur. Clarum est autem, quòd eas Ecclesia non sine baptismo recipit, quare generationis privilegia sunt ipsis necessaria.* Quibus palam ostendit, de his, quæ sub paganismò, & ante baptismum virginitatis votum emittebant, fore loquutum. Baptismus enim est janua sacramentorum, cæterorumque rituum, & sacramentalium Ecclesiæ, ac proinde prius Christianum, quam monachum esse, necessarium est. Has verò perperam ibi Balsamon hæreticas appellat, quæ paganæ potius dicendæ sunt, ut notavit Vivar. l. 6. de veteri monach. cap. 4. §. 8. num. 71.

